

Хабарингиз бор, Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 11 февраль кунин йўлларда инсон хавфсизлигини таъминлаш чора-тадбирлари юзасидан видеоселектор йиғилиши ўтказилди. Қонунларнинг энг асосий посбони, химоячиси сифатида “Халқимнинг, Ватанимнинг, тақдири учун мен жавобгарман” деб, туну кун бутун борлигини шу йўлга бағишлаган давлатимиз раҳбарининг юрак изтироблари ва дил сўзларини эшитдик. Очқ айтиш керакки, бу ҳамманинг қўлидан келавермайди, бунга фақат билим, тажриба ва тафаккурнинг ўзи камлик қилади. Бунинг учун маънавий жасорат ва матонат, сиёсий ирода, кучли фуқаролик позицияси, она юрти ва халқига чексиз муҳаббат, буюк қалб ҳам керак.

Юртбошимиздаги ана шундай чин инсоний фазилатларни аҳоли, айниқса ёшларда камол топтириш биз мураббий-устозларнинг муқаддас бурчидир. Зеро, Президент Шавкат Мирзиёев содик бўлган асосий принциплар – миллий гурури уйғотиш, ҳамма нарсдан бохабарлик ҳамда маърифатли ватанпарварликдир. Ваҳоланки, Янги Ўзбекистонда истиқомат қилаётган ҳар бир инсон бу мамлакат ўзи учун ва бутун дунё учун нимани англаганини ҳис этиши керак. Бу ҳиссиёт ҳар кун оилада, мактабда, маҳаллада, жамоада маданиятдан озук олиб шаклланиши лозимлигига эътибор қаратилишини таково этади.

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев йўлларда инсон хавфсизлигини таъминлаш масаласи охириги беш йилда бирор раҳбар, бирорта ташкилот жиддий ва таҳлилий муҳокама қилмаганлигини афсус билан гапирди. Масхур соҳага доир қонунлар томонидан мутлақо қониқарсиз баҳоланди. Йўл ҳаракати хавфсизлиги масаласи издан чиқиб кетган. Бу одамларнинг эътирозига сабаб бўляпти”, деганларида одамлар айтишга ийманиб айта олмаган, халқ дилидагини айтди.

“Нимага ҳокимлар, ички ишлар, “ГАИ”, транспорт соҳаси раҳбарларининг ҳисоботи эшитилиб, масъулияти кўриб чиқилмаган? Шунинг учун, бу муҳим масала билан шахсан ўзим шуғулланишга мажбур бўлдим”, деди давлатимиз раҳбари куюниб.

Президентимиз Ўзбекистон йўлларида инсон хавфсизлигини таъминлаш ҳақидаги фикрлари, келтирган ва ҳар томонлама ўрганилган рақамлар замирида соҳадаги ислохот мавжуд ҳақиқий ҳолатдан келиб чиқиб аниқланганини англаймиз: мамлакатимизда 2021 йилда 10 мингдан зиёд йўл-транспорт ҳодисаси содир этилиб, уларда 9 мингдан ортиқ инсон жароҳатланган. Энг ачинарлиси, 2 минг 500 га яқин одам ҳалок бўлган.

Йиғилишда соҳадаги аянчли ҳолат ҳақида сўз юритиб, ўлим билан боғлиқ аварияларни Президентимиз вилоятлар, туманлар ва шаҳарлар кесимида статистик маълумотлар асосида танқидий таҳлил қилинди.

Таҳлиллар кўрсатишича, аварияларнинг: 45 фоизи ҳайдовчиларнинг қоидаларни менсимаслиги; 10 фоизи ҳайдовчиларнинг тажрибасизлиги; 25 фоизи йўл ҳолати ва инфратузилмаси талабга жавоб бермаслиги; 20 фоизи пиёдаларнинг қоидаларга амал қилмаслиги оқибатида содир бўлаётганлиги айтилди.

Халқимизда бежизга бир йигит йиқилса, она йиқилади, ота йиқилади, оила мотамга ботади, қишлоқ йиғлайди. Ўн йигит йиқилса-чи? Юз йигит йиқилса-чи? Ахир, авариялар туфайли келинчақлар бева қолмоқда, оналар “болам!” деб фарёд чекапти. Йўқ, бунга йўл қўйиш мумкин эмас ва йўл қўйилишига чек қўйиш вақти келди!

Юкоридаги муаммоларнинг барчаси ҳам ижтимоий, ҳам иқтисодий, ҳам хавфсизлик масалаларига бевосита боғлиқ. Давлатимиз раҳбари қайд этганларидек, транспорт ҳодисаларининг кўпига ҳайдовчиларнинг йўл қоидаларини қасдан менсимаслиги ва тажрибасизлиги, пиёдаларнинг қоидаларга амал қилмаслиги ҳам сабаб бўлмоқда. Шу боис, 2022 йилда барча ҳудудларда “Хавфсиз йўл ва хавфсиз пиёда” умуммиллий дастури амалга оши-

рилиши таъкидланди. Айнан “Тараққиёт стратегияси”нинг 16-мақсадининг магистрал йўналишларидан бири мамлакатимизда “Йўл инфратузилмасини такомиллаштириш ва хавфсиз ҳаракатланиш шароитларини яратиш орқали йўлларда авария ва ўлим ҳолатларини қисқартириш, шу жумладан ҳаракатни бошқариш тизимини тў-

лик рақамлаштириш ва жамоатчиликнинг ушбу соҳадаги ишларда кенг иштирокини таъминлаш”га қаратилгани муҳим амалий аҳамият касб этади.

Қонун барчага баравар

Ҳар бир воқеа-ҳодисага одиллик ва ҳалоллик билан, қонун устуворлиги нуқтаи назаридан ҳолисона ёндашиш, ҳақиқатни бош мезон деб билиш, шу йўлда беминнат хизмат қилиш ички ишлар органлари ходимлари фаолиятининг асосини ташкил этади. Бугун инсонийлик ва эзгулик тамойилларига асосланган Тараққиёт стратегиясида инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликларини олий қадрият сифатида рўёбга чиқариш борасида мамлакатимизда, шу жумладан ички ишлар органларининг соҳавий хизматларида ҳам кенг қўламли ислохотлар амалга оширилмоқда. Ички ишлар органлари ходимлари фаолиятида адолатсизликка йўл қўйилиши жамиятда ижтимоий муҳитнинг бузилишига ҳамда аҳолининг адолатга бўлган ишончи йўқолишига сабаб бўлади. Адолат бузилган жойда йўқолган ишончнинг тикланиши кийин кечади. Шу боис, “Тараққиёт стратегияси” асосланган етти тамойилдан бири ҳам – мамлакатимизда адолат ва қонун устуворлиги тамойилларини тараққиётнинг энг асосий ва зарур шартига айлантириш бўлиб, бу қонун олдида барчанинг тенглиги, қонунга риоя этиш ҳамма учун ҳам фарз, ҳам қарз эканлигини англашга.

Қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот тантана қилмаса, шахснинг ҳуқуқлари ва эркинликлари, каттик интизом, ички уюшқоқлик ва масъулият устувор бўлмаса, қонунлар ва анъаналар ҳурмат қилинмаса, ҳуқуқий давлатни тасаввур этиб бўлмайди.

Қонуннинг устуворлиги – ҳуқуқий давлатнинг асосий принциpidир. У ҳаётнинг барча соҳаларида қонуннинг қатъиян ҳукмронлигини назарда тутлади. Ҳеч бир давлат органи, ҳеч бир хўжалик юритувчи ва ижтимоий-сиёсий ташкилот, ҳеч бир мансабдор шахс, ҳеч бир киши қонунга бўйсуниб мажбуриятдан ҳалос бўлиши мумкин эмас. Қонун олдида ҳамма баробардир. Қонуннинг устуворлиги шуни билдирадики, асосий ижтимоий, энг аввало, иқтисодий муносабатлар фақат қонун билан тартибга солинади, унинг бар-

ча қатнашчилари эса ҳеч бир истисносиз ҳуқуқ нормаларини бузганлиги учун жавобгар бўлади.

Йўл ҳаракати хавфсизлиги учун барча йўл ҳаракати иштирокчиларининг жавобгарлиги ҳамдир. Бунинг учун ҳайдовчи ва пиёдаларнинг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини ошириш ўта долзарбдир. Ҳуқуқий маданиятнинг юкори даражада бўлиши ҳуқуқий давлатнинг ўзига хос хусусиятидир.

Бозор иқтисодиётини шакллантириш шароитида ҳуқуқий маданиятни ошириш муҳим иш ҳисобланади. Шу билан бирга ҳуқуқий маданият савияси қабул қилинган қонунлар сони билан эмас, балки ушбу қонунларнинг барча даражаларда ижро этилиши билан белгиланади. Ушбу муҳим ишда одамларда қонунларга ва

ҳаракати билан боғлиқ ҳолатлар. Бошқа ҳуқуқбузарликлар-чи? Демак, бизда қонунларни менсимасликка, уларни бузишга ўрганиб қолган. Қонунни бузишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Чунки қонун – халқнинг хоҳиш-иродаси! Уни бузган, менсимаган одам халқнинг юзига оёқ қўйган кишидир.

Савол туғилади. Булар кимлар? Жавоб берамиз: Булар қонунни, тартибни, инсонларча яшаш нормаларини ва ўзини ҳурмат қилмайдиган қонунларга беписанд кимсалардир. Минг афсуски, бизда қонунларни менсимасликка, уларни бузишга ўрганиб қолган.

Биз қонунни ҳурмат қилиш, унга бўйсуниб, риоя қилиш йўлидан борсак, истикболимиз порлоқ бўлади. Булар нафақат ўзини тинчини, ўзга оилаларнинг тинчини бузаётган кимсалардир. Қани улардаги халқимизнинг ҳақиқий маънавий бойликлари бўлмиш имон, инсоф, андиша, ор-номус, каттага ҳурмат, кичикка иззат, юрт ва халқ қонунларига бўлган итоат ва садоқат каби фазилатлар.

Сўнги пайтларда йўл ҳаракати хавфсизлиги инспектори фаолиятига қаршилик кўрсатиш, уларни обрўсизлантириш ҳолатлари кўпаймоқда. Қонунларни кўриб чиқишда бу масалага ҳам алоҳида эътибор қаратиш зарурлиги давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев томонидан таъкидланди. Илгари йўл ҳаракати хавфсизлиги инспектори ҳақида халқимизда салбий ижтимоий фикр шаклланиши ҳам бор гап. Бугунги инспекторлар бундан беш йил олдинги инспекторлар эмас. Инспекторларнинг аксарияти ҳалол, пок, ўз хизмат вазифасини масъулиятини чуқур англаган ходимлардир. Бугун уларнинг дунёқараши ўзгарган, шараф деган номни қадрайдиган инспекторларнинг замонавий қиёфаси шаклланимоқда.

Шу ўринда қайд этиш керакки, кўчаларда, қишлоқларда, шаҳарларда тартиббузарлар ҳам ўзимиздан чиққан шахслар, одамлар. Демак, биз улар билан бирга яшашимиз, етилган барча муаммоларни улар билан бирга ҳал қилишимиз керак. Демак, одамларни ҳуқуққа зид хатти-ҳаракатлардан тўхтатиб қолишда ҳуқуқий тарғибот, таълим-тарбия ишларини таъсирчанлигини оширишимиз зарур. Бу бизнинг энг биринчи ва жуда масъулиятли бурчимиздир. Гап энди соғлом кучларни жипслаштириш тўғрисида, давлат органларининг аҳоли билан, барча жамоат ташкилотлари ва фуқароларнинг уюшмалари билан, қонунни бузмаётган, муаммоларни ҳал этишга, одамларнинг турмушини яхшилашга, вазиятни барқарорлаштиришга астойдил кўмаклашишни истаётганларнинг ҳаммаси билан бир ёқадан бош чиқариб ҳаракат қилиш кераклиги тўғрисида борапти.

Давлатимиз раҳбарининг фаол ислохотчилик мавқеида бутун диққат-эътиборни инсоннинг ҳаёт хавфсизлигини таъминлаш муаммоларини биринчи навбатда ҳал этишга, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботга риоя қилишга давлат этаётган бир пайтда ҳар биримиз ўзимизни ислох этиб, лоқайдлик, бефарқлик ва маънавий ўпирилиш иллатидан холи бўлиб яшашга ўрганайлик!

Ҳуқуқий маданият даражаси фақатгина қонунларни билиш, ҳуқуқий маълумотлардан хабардор бўлишдангина иборат эмас. У қонунларга амал қилиш ва уларга бўйсуниб маданияти демакдир. У – одил судни ҳурмат қилиш, ўз ҳақ-ҳуқуқларини химоя қилиш учун судга мурожаат этиш эҳтиёжи демак. Ҳуқуқий маданият дегани – турли можароларни ҳал қилишда қонунга ҳилоф кучлардан фойдаланишни рад этиш дегани. Буни унутмайлик!

Шариф ҚОБИЛОВ,
Ўзбекистон Республикаси ИИВ
Академияси Магистратура “Ҳуқуқий
фанлар” кафедраси профессори,
полковник

норматив ҳуқуқий ҳужжатларга нисбатан чуқур ҳурмат ҳиссини тарбиялаш алоҳида аҳамиятга эгадир. Зеро, ҳуқуқий нормалар одамлар онгига сингган ва улар орқали амал қилган тақдирдагина яшайди ва рўёбга чиқади.

Жиноятга

жазо муқаррар

Масаланинг ўта долзарблигини инобатга олиб, эндиликда қонунчиликка киритиладиган ҳамма янгиликлар депутатлар, экспертлар ва жамоатчилик билан бамақсат ишлаб чиқиши ҳақида Президентимиз кўрсатма берди.

Олий Мажлиснинг Қонунчилик палатаси ва мутасадди идораларга йўл ҳаракатига оид қонун ҳужжатларини қайта кўриб чиқиб, тубдан такомиллаштириш вазифаси қўйилди. Чунки кўпол қоидабузарликлар, уларни такрор содир этиш ҳолатлари кўпайган. Жазо муқаррарлигини таъминлаш мақсадида бундан буён ҳар бир ҳуқуқбузарлик учун жарима баллари тизими жорий этилиши белгиланди.

Масалан, ҳайдовчи тезликни оширса, 1 балл, қизил чироқда ўтса, 3 балл ҳисобланади. Агар бир йилда қоидабузарликлар жами 12 баллдан ошса, ҳайдовчи автомобиль бошқариш ҳуқуқидан маҳрум қилинади ва қайта имтиҳон топширади. Бундан ташқари, ҳайдовчиларнинг жавобгарлигини мажбурий суғурта қилишда тўланадиган суғурта бадала микдорини жарима балларидан келиб чиқиб белгилаш тартиби жорий этилади.

Шунингдек, автомобилни тартибсиз бошқариб, бошқа ҳайдовчиларга ҳалакит қилганлик учун алоҳида “йўл безорилиги” деган янги жавобгарлик тури киритиладиган бўлдики, бу “ўпқаси йўқ”, “зўравонлар”ни ҳам тартибга қақриб қўяди. Яна ҳам ташвишланарлиси, 2021 йилда аниқланган 7,7 миллион ҳуқуқбузарликдан 46 фоизи йўлларда ҳаракатланиш қоидаларини кўпол равишда бузиб, қоидабузарликлар содир этилган. Айниқса, маст ҳолда бошқариш Самарқанд (12 мингта), Тошкент вилояти (8,5 минг), Фарғона (7,5 минг) ва Тошкент шаҳрида (7 минг); қизил чироққа ўтиш Тошкент вилояти (62 минг), Самарқанд (51 минг) ва Тошкент шаҳрида (47 минг) анча юкори.

Минг афсуски, бу рақамлар фақат йўл

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг “Янги Ўзбекистон стратегияси” китобининг илк саҳифаси “Янги Ўзбекистонни барпо этиш – бу шунчаки хоҳиш, истак, субъектив ҳодиса эмас, балки туб тарихий асосларга эга бўлган, мамлакатимиздаги мавжуд сиёсий-ҳуқуқий, ижтимоий-иқтисодий, маънавий-маърифий вазиятнинг ўзи тақозо этаётган, халқимизнинг асрий орзу-интилишларига мос, унинг миллий манфаатларига тўла жавоб берадиган объектив вазиятдир”, деган таъриф билан бошланади.

Бугун ёш авлод онгида Учинчи Ренессанс сари дадил одимлаб бораётган янги Ўзбекистонга муносиб бўлиш, мамлакатда амалга оширилаётган ислохотларга дахлдорлик ҳиссини шакллантириш вазифаси муҳим аҳамият касб этмоқда. Зеро, янги жамиятнинг навқирон авлоди нафақат билимли, юксак салоҳиятли, балки ўз тақдирини мамлакат тақдирини билан чамбарчас боғлаб, ижтимоий фаолликни муносиб намоён эта олиши муҳимдир.

Бу борада Президентимизнинг “Янги Ўзбекистон стратегияси” асари мамлакатимизда Учинчи Ренессанс пойдеворини барпо этиш нуқтаи-назаридан амалга оширилаётган туб ўзгариш ва ислохотларнинг мақсади, мазмун-моҳияти ҳамда устувор йўналишлари, миллий тараққиётимизнинг истикболлари ҳақидаги муҳим манбадир. Ушбу китоб халқимизнинг тараққиёт даври асосларини яратиш билан боғлиқ эзгу орзу-интилишлари, уларни амалга ошириш борасидаги энг муҳим вазифаларни атрофлича таҳлил этишга хизмат қилади.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, асарда яқин ва ўрта истикболдаги янги Ўзбекистон киёфаси мутлоқ акс этирилган. Асарни ўқиш давомида буни тасаввур қилиш мушкул эмас.

Сўнгги беш йил мамлакатимизнинг ҳар бир фуқароси ўз кундалик ҳаётида теран ҳис этаётган бекиёс ўзгариш, янгиланиш ва туб ислохотлар даври бўлди. Мен ушбу даврни мамлакатимизда озик-овқат маҳсулотлари хавфсизлигини таъминлаш, жумладан, ветеринария ва чорвачилик соҳасида олиб борилаётган ислохотлар мисолида фахр билан тилга оламан.

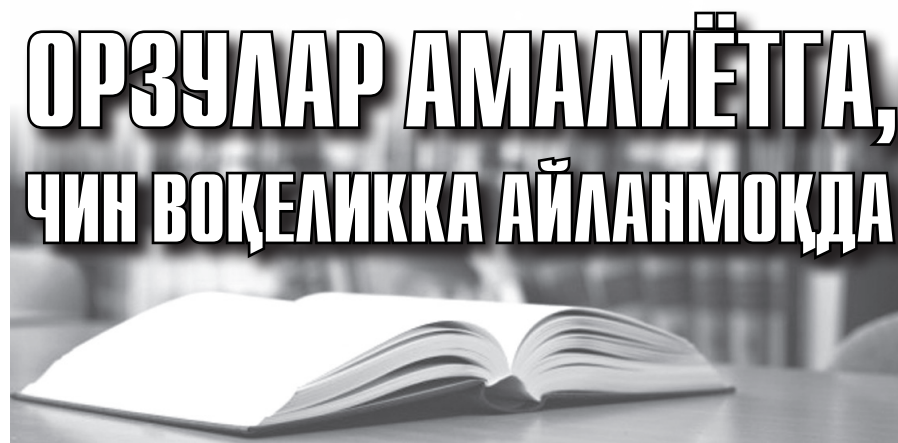
Хусусан, Давлатимиз раҳбарининг 2017 йил 1 июндаги ва 2019 йил 28 мартдаги фармонларига асосан ветеринария, чорвачилик ва наслчилик соҳасида давлат бошқаруви тизими тубдан такомиллаштирилиб, Ўзбекистон Республикаси Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси ташкил этилди.

Соҳани ривожлантиришда маҳсулот этиштириш, ишлаб чиқариш, қайта ишлаш ва реализация қилишда “Хўжалиқдан дастурхонгача” тамойили асосида механизм йўлга қўйилди ҳамда аввал бўлмаган янгиланган бошқарув тизими жорий этилди.

Бунда чорва молларининг наслини яхшилаш, озуқа базасини янада мустаҳкамлаш, чорвачилик маҳсулотларини этиштиришда йирик тадбиркорлик субъектлари улушининг оширилишини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, наслчилик-селекция ишларини юриштирининг илмий асосланган инновацион услубларини жорий этиш, кишлоқ хўжалиги ҳайвонлари орасидаги эпизоотик осойишталик ҳамда озик-овқат маҳ-

сулотлари хавфсизлигини таъминлаш бўйича қатор ишлар амалга оширилди.

Мамлакатимизда яратилган фаол инвестицион муҳит қатор халқаро ташкилот ва молия институтлари турли соҳа ва тармоқларга грант ва имтиёзли кредит маблағларини жалб этишга асос бўлди. Жумладан, сўнгги 5 йил давоми-

да ветеринария ва чорвачилик соҳасини янада ривожлантириш мақсадида Халқаро тикланиш ва тараққиёт банки, Халқаро тараққиёт уюшмаси, Осиё тараққиёт банки, Қишлоқ хўжалиги тараққиёти халқаро жамғармаси томонидан 466 миллион доллар миқдоридagi имтиёзли маблағлар жалб қилинди. Шундан 25 миллион доллари грант маблағлари ҳисобланади.

Давлатимиз раҳбари “Янги Ўзбекистон стратегияси” асарида халқимиз манфаатлари, аҳолининг фаровон ҳаёт кечириши, халқ давлат учун эмас, балки давлат органлари халқ учун хизмат қилиши лозимлиги тўғрисида бир неча бор тўхталиб ўтади.

Ушбу жумлаларни ўқир эканман, фаолият мазмунидан келиб чиқиб, сўнгги йилларда олиб борилаётган сиёсат натижасида қуйидагиларни айтиб ўтиш мумкин. Хусусан, аҳолини гўшт ва сут маҳсулотлари билан узлуксиз таъминлашни ривожлантириш мақсадида чорвачилик кластерлари ташкил этилди. Сўнгги беш йилда чорвачилик хўжаликлари сони 18 032 тага етказилди. Шундан, қорамолчилик йўналишида 7 614 та, қўй ва эчкичилик 3 263 та, йилкичилик 142 та, туячилик 52 та, паррандачилик 1 163 та, балиқчилик 4 829 та, асаларичилик 715 та ва қуёнчиликда 254 тани ташкил этмоқда.

Чорвачилик тармоқларини ривожлантириш учун умумий қиймати 7,2 триллион сўмлик 1 828 та лойиҳалар амалга оширилиб, янгидан 21 мингдан ортиқ иш ўринлари яратилди.

Ушбу лойиҳаларни амалга ошириш учун 132,8 миллион доллар хорижий кредит линиялари, 110,8 миллион доллар хорижий инвестициялар, 2,3 триллион сўм банк кредитлари ҳамда 2,3 триллион сўм ташаббускорларнинг ўз маблағлари йўналтирилди.

Асарда таъкидлаганидек, кишлоқ хўжалигидаги ислохотлар, ер майдонла-

рининг тўлиқ хусусий кластерларга берилгани ҳосилдорлик ортишига хизмат қилмоқда. Чунончи, биргина чорвачилик кластерлари учун 2021 йилда чорва озуқа базасини мустаҳкамлаш мақсадида озуқабоп экинлар экиш учун 339,7 минг гектар ажратилган асосий ер майдонларидан 37 минг гектарига янги беда, 158,5 минг гектарига силос учун маккажўхори, 31,8 минг гектарига оқ жўхори, 13,8 минг гектарига хашаки лавлаги экинлари экилди ва бу ишлар қўлами йил сайин кенгайтирилмоқда.

Юқоридагилардан кўриниб турибдики, бугун Янги Ўзбекистон орзуси амалиётга, реал воқеликка айланмоқда. Аммо, бу осон иш эмас албатта, елкамизда катта масъулият, олдинда эса

улкан вазифалар турибди. Бу йўлда жипслик, ҳамжиҳатлик, бир ёқадан бош чиқариш муҳим эканлигини ҳам теран англаш жоиз.

Жаҳон бозоридаги иқтисодий вазият мураккаблашган бир даврда мамлакатимиз иқтисодиётининг мунтазам такомиллашиб боришини таъминлайдиган механизмларини жорий этиш, барқарор иқтисодий тараққиёт билан боғлиқ вазифаларни пухта белгилаб олиш масаласи долзарб аҳамият касб этаётгани асарда алоҳида таъкидланган. Бундан кўриниб турибдики, амалий натижадорликка кўра, инсон манфаатлари иқтисодий ислохотларимизнинг асосий негизи ҳисобланади.

Президентимизнинг оқилона сиёсати, иқтисодиёт соҳасидаги билим ва тажрибаси ҳамда юксак сиёсий тафаккури бутун жаҳон мамлакатларини мислсиз таҳликага солган кароновирус пандемияси шароитида, шунингдек, мамлакатимизда юз берган Сардоба тумани ва Бухоро вилоятларидаги талафотларда халқимизни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва фавқулодда ҳолатни бартараф этиш борасидаги азму шижоатида яққол намоён бўлди. Юртбошимиз ушбу масалаларга алоҳида тўхталиб ўтар экан, “Юз берган табиий ва техноген офатлар ва уларни бартараф этишга қаратилган ҳаракатларни эл-юртимизнинг мардлиги ва матонати, меҳр-оқибати, сабр-тоқати, аҳоли ва давлат органларининг биргаликдаги сай-ҳаракатлари натижасида энгиб ўтилган қийинчиликлар” дея таърифлайди.

“Шунингдек, иқтисодий стратегиямизнинг муҳим банди — 2030 йилга қадар муносиб ҳақ тўланадиган 10 миллионга янги иш ўринларини яратиш, камбағалликни бартараф этиш, ишсизлик даражасини 2030 йилда 5,2 фоизга, инфляцияни эса 15,2 фоиздан 4,3 фоизга пасайтиришга эришамиз, дея қайд этилиши аниқ ва қўзланган улкан мақсадлар

сари интилишимизга асос бўлиб хизмат қилади”, дейилади асарда.

Шунингдек, Янги Ўзбекистон модернизациялашган иқтисодиётга таяниши, бундай иқтисодиётни шакллантириш учун ундаги давлат иштирокини камайтириш, хусусий мулк ҳуқуқларини химоя қилиш ва унинг ролини янада кучайтириш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ривожини рағбатлантиришга қаратилган институционал ва таркибий ислохотларни давом эттириш зарурлиги тўғрисидаги жумлалар ҳар бир соҳа раҳбари олдида улкан вазифаларни қўяди.

Ушбу вазифаларни ҳал этиш хусусида ҳам аниқ ва лўнда жавоб мавжуд. Чунончи, ушбу мақсадларга эришиш учун, аввало, хусусий мулкнинг ҳуқуқ ва кафолатларини ишончли химоя этишни таъминлаш, барча турдаги тўсқинлик ва чекланишларни бартараф этишни устувор вазифа, деб ҳисоблаш ҳам кўзда тутилган.

Президентимиз таълим-тарбия, олий таълим жараёнлари ва илмий соҳага бир неча бор алоҳида урғу беради. Жумладан, “Энг катта бойлик — бу ақл-заковат ва илм, энг катта мерос — бу яхши тарбия, энг катта қашшоқлик — бу билимсизликдир!” дея қайд этилган жумлалар негизида жуда катта маъно мужассам. Ушбу сўзларни ўқир эканман, мамлакатимизда таълим соҳасида, жумладан олий таълим, халқ таълими ва мактабгача таълим тизимида амалга оширилган ислохотлар кўз олдимда гавдаланади.

Мамлакатимизда фаолият юритаётган олий таълим муассасаларининг қўлами кенгайтирилганлиги ҳар бир соҳада малакали кадрларга бўлган реал эҳтиёжларни қондирилишига сабаб бўлмоқда. Хусусан, Қўмита тизимидаги Самарқанд ветеринария медицинаси институтининг ташкил этилиши ҳам соҳада кадрлар етишмовчилигини бартараф этиш, юқори малакали мутахассис кадрлар тайёрлашга хизмат қилмоқда.

Давлатимиз раҳбарининг “Биз Янги Ўзбекистонни барпо этиш йўлида ислохотларимизнинг асосий ҳаракатлантирувчи кучи бўлган жамиятимиз аъзоларининг бор билим ва салоҳияти, куч ва имкониятларини, бутун азму-шижоатимизни ишга солишимиз зарур. Шундагина янги Ўзбекистон жаҳон майдонида кучли салоҳият, муносиб обрў-эътиборга эга бўлган, ҳар томонлама обод ва фаровон мамлакатга айланади”, деган сўзлари бутун халқимиз, хусусан, келажак бунёдкорлари бўлган ёш авлоднинг онг-у тафаккурини бойитиши, “Янги Ўзбекистон — маърифатли жамият” концепциясининг ҳаётий аҳамияти ҳақидаги мулоҳазалари-да аҳамиятли.

Президентимизнинг мазкур китоби давримизнинг глобал муаммоларидан тортиб, Ўзбекистон тараққиёти йўлидаги барча йўналишлар, барча тармоқлар, жамики соҳаларнинг мазмун-моҳиятини очиб бериш билан бирга, олдимизда турган муҳим вазифалар хусусида йўл қўрсатади.

Баҳром НОРҚОБИЛОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Ветеринария ва чорвачиликни
ривожлантириш давлат қўмитаси
раиси, ветеринария фанлари номзоди

“...СЎЗУМНИ УҚУБ АНГЛАГАЙСЕН ЎЗУМНИ”

Нотикликнинг бир қанча турлари бор. Булар ижтимоий-сиёсий, академик, диний, суд нотиклиги, ҳарбий ва ижтимоий-маиший нотикликдир. Булар ичида алоҳида ажралиб турадигани ҳарбий нотикликдир. Тинчлик шароитида ҳам, давлат бошқаруви, ҳатто уруш шароитида ҳам қўшинни бошқаришда нотиклик санъатининг алоҳида ўрни бўлганига узоқ асрлик тарих гувоҳ. Чунки кўзланган мақсад бу стратегия бўлса, уни амалга ошириш йўллари бу тактикадир.

Демак, ҳар қандай стратегиянинг таъсирчан механизми бу тил тактикасидир. Ҳарбий нотиклик моҳият эътибори билан жанговарликни, хитоб ва даъватни англатади.

Шунинг учун ҳам, машҳур Рим но-тиғи Марк Туллий Цицерон “Тарихда ё яхши ҳарбий саркарда ёки нотик бўлиш керак”, деган. У кўриб кузатгани ва англаб етганидан сўнг шу фикрга келгани аниқ. Демак, нотиклик ва ҳарбий соҳадаги фаолият ўзаро узвий боғлиқдир. Ҳар қандай ғалабани таъминлаш мезони бевосита нотиклик маҳорати билан боғлиқ. Соҳибқирон Амир Темур ҳам жанг санъатида, бошқарув тизимида нотикликнинг алоҳида ўрнини эътироф этгани ва амал қилгани бежиз эмас. Жангда ғалабанинг гарови ўзига ишонч билан боғлиқ бўлгани каби сўзга ҳам бевосита боғлиқ. Қўмондон қўшинига ўз нутқи орқали ишонч руҳини берса, у дадил ҳаракат қилади ва зафар кучади, акс ҳолда, мағлубиятга учрайди. Шунинг учун ҳам, нотикликнинг асл моҳияти ишонтириш орқали таъсирлангириш санъатидир. Ҳарбий соҳада душманни қанча қўшини, қанча қурол-яроғи, қанча отлиги ёки пиёда аскарлари борлигини билиб, ҳужум қуруқликда, сувда ёки ҳаво орқали эканини аниқлаб олингандан кейинги ҳаракатгина муваффақият келтиради. Нотиклик ҳам шунга монанд. Унда ҳам тингловчиларнинг касби-кори, қизиқиши, дунёқараши, тафаккури, билим даражаси, савияси, жинси, эътиқодини билиб туриб сўз айтиш муваффақият келтиради. Нотиклик ҳам худди ҳарбий жанговарликка ўхшаб ўзига хос стратегияга, ўзига хос тактикага эгадир.

“Темур тузуклари”ни нутқ санъатининг ноёб намунаси дейиш мумкин. Кейинги авлод темурийзодалардан бўлган Заҳириддин Муҳаммад Бобур соҳибқирон Амир Темурнинг жанг санъати ва бошқарув маҳоратидан ташқари, ўз сўзи, нутқи ва воизлик маҳоратига эга бўлганини ҳам эшитган, билган. “...ҳар ким ўз сўзига эга бўлсин, ишини билиб ўзи қилсин, яъни раият подшоши айтган сўзини, қилган ишини ўзи айтади, ўзи қилади...” деган “Темур тузуклари”даги битиклар ҳам ўша даврда нотиклик санъатининг рутбаси юқори бўлганини билдиради.

“Яхши нутқ эгаси — уқувли, қатъиятли, ўзига ишонган бўлиши даркор, чунки ваъзхонлик — куч. Воиз бўлиш учун сўзнинг қудрати ва сеҳрини эгалаш лозим. Амир Темурнинг қудрати, аввало, унинг донишманд фикрларида, маслаҳатли кенгашлардаги сўзланган нутқларида намоён, чунки XIV асрда марказлашган феодал давлатни тузиш, улкан қўшинга саркардалиқ қилиш учун ҳар тарафлама билимдон, қатъиятли, воиз-шахс бўлиш лозим эди”, — деб ёзади А. Арипова ўзининг “Иктисодий нутқ асослари” ўқув қўлланмасида.

Ушбу сифатларни ҳеч иккиланмасдан Заҳириддин Муҳаммад Бобур

ҳақида ҳам айтиш мумкин. Ҳинд халқининг буюк давлат арбобларидан Жавахарлал Нерунинг ушбу мулоҳазаси ҳам юқоридаги фикримизга далилдир. “Бобур дилбар шахс, Уйғониш даврининг типик ҳукмдори, мард ва тадбиркор одам бўлган. У санъатни, адабиётни севарди, ҳаётдан ҳузур қилишни яхши кўрарди...”

Мард ва тадбиркор, санъатни севган кишигина қатъий ирода, ўз сўзига, фикрига эга инсон бўлиши тайин. Жонли манзаралар яратувчи, даъваткор кучга эга сўзнинг ўрни катта. Тўп-у замбараклар, беҳисоб қўшин эплай олмаган ишни оддий сўз бажара олганига тарих шохид.

Бобурнинг нутқий маҳорати ҳақида муфассал маълумотни шох ва шоирнинг қизи Гулбаданбегимнинг “Хумоюннома” асаридан олиш мумкин.

1527 йили Бобурнинг Ҳиндистонда Рано Санго билан жанги олдида қўшинлари орасидаги вазият азиятга сабаб бўлади. Боши қовушмаган жангчилар орасида ихтилоф ва тарқоқлик бошланади.

Шунда Бобур лашкарга қарата жонли, таъсирчан нутқ ирод қилади. Гулбаданбегим “бунга мажлисдагиларнинг ҳаммаси рози бўлишиб..., томиримизда бир томчи қонимиз қолгунча қурашамиз, деб қасам ичадилар...” деган далилни келтиради: “Ҳар кимки ҳаёт мажлисига кирибтур, оқибат ажал паймонасидин ичкусидир ва ҳар кишиким, тириклик манзилига кирибтур, охир дунё ғамхонасидин кечкусидур, ёмон от билан тирилгандин, яхши от билан ўлган яхшироқ... Тангри таоло бу навъ саводатни бизга насиб қилибтур ва мундоқ давлатни бизга қарийб айлабтур. Ўлган шахид ва ўлдурғон ғозий, барча Тангрининг каломи билан онт ичмак керакким, ҳеч ким бу қатолдин юз ёндирур ҳаёл қилмай, то бадандин жони айрилмағунича, бу муҳориба ва муқотиладин айрилмағай...”

Бобурнинг ушбу оташин, жанговар нутқидан сўнг барча аскарлар яқдил ҳолда, жам бўлиб, жангга киришган.

Жанг олдида лашкарни руҳлантириш, ғалабага нисбатан ишонч туйғусини уйғотиш тажрибали қўмондонларнинг фаолиятида синашта бўлган. Наполеон Бонапарт жангга киришишга тайёр турган қўшинга қарата шундай дейиши одат бўлган. “Жангда ўлишни ҳамма эплайди. Мард ва жасур жангчиларгина тирик қолади. Менга ўлигингиз эмас, тиригингиз керак. Шундай экан, барчангизга ўлмасликни буюраман, олға!”- дея хитоб қиларкан.

Бобурнинг нотиклик маҳоратига мисол сифатида шунга ўхшаш яна бир ҳолатни кузатиш мумкин. Ҳиндистонда

давлатчилик сиёсатини мустаҳкамлаш, майда-майда феодал, рожаликларга бўлиниб кетган юртни яхлит давлатга айлантириш, ўлка вилоятларини марказий салтанатга бирлаштиришда ҳам у риторик санъатнинг имкониятларидан фойдаланган. Бобур Мирзонинг ҳарбий маҳорати ва нотиклик санъати имкониятларини билиши жангу жадалларда қўл келганига Ҳинд ва Афғон замини сари ҳарбий юришларида яққол кўринади. 1525-йилда Бобур Рано Санго билан иттифок тузиб, Шимолий Ҳиндистонни эгаллаш мақсадида Иброҳим Лўдийга қарши жангга кирди. 1525-йил кеч кузда Бобур Панжобни бўйсундирди, 1526-йилда Панипат қишлоғи яқинидаги биринчи жангда Бобуршоҳ қўшини Дехли султони Иброҳим Лўдийнинг укаси Маҳмуд Лўдий қўшини устидан ғалаба қозониб, Бенгал шоҳи Нусратшоҳ билан дўстона алоқаларни ўрнатди. 1526-йил апрелдаги Панипат жангида Бобур асосий рақиби, Дехли султони Иброҳим Лўдийнинг 100 минг кишилик қўшинини ўзининг 12 минглик аскарлари билан тор-мор қилиши ақлга сизмай-диган ҳол. Ўн икки минг аскар орасида юз минг қўшинга қарши жангга кириш мушкул эканини ўйлаб, талмовсираш бошланади. Уй-жойини қўмсаб, оила ва фарзандлари дийдорини кўрмасдан беҳуда ўлиб кетиш хавфи аскарларни чўчитади.

Жангга киришдан бўйин товлаганлари ҳам бўлади. Бундан аччиқланган Мирзо Бобур ўз жаҳлини сездирмасдан от устида тикка тургани ҳолда аскарларига шундай мазмунда мурожаат қилади. “Ораларингизда ўлмай-диган, абадий тирик қоладиганингиз борми?” Ҳамма жим. У давом этади. “Қуёш ботиш учун чиқади, одамзот ўлиш учун туғилади. Бу айни ҳақиқат. Ит ҳам ўлади, йигит ҳам ўлади. Лекин уларнинг ўлими орасида фарқ бор. Ит нафси сабаб ўлса, йигит ҳамиятини, юртини, ор-номусини химоя қилиб жон таслим этади. Йигит киши ўз элини, ватанини, шон-шавкати, дин-диёнатини, она тупроғини кўз қорачиғидек асраш йўлида вафот этса бу шарафли ўлимдир. Авлодларнинг эрки, тинч ва осойишта яшашидан улғунемат борми, ўзи. Енгсак ғозиймиз, мабодо, қазо қилсак, шахид ҳукмидамиз.” Буни тинглаган аскарлар бир неча сония жим туришади. Бироздан кейин бутун оламни тутгудек наъра тортишади. “Биз жангга тайёрмиз, биз, албат, енгамиз!” Аскарлар қилич ва найзаларини баланд кўтариб жангга шайлигини билдиришади. Ана шу нутқий хитоб, жанговарлик руҳи билан суғорилган даъватнома нутқ Дехлини эгаллашга, 1527-йил мартда Бобур Сикри яқинидаги жангда ражпутлар сардори Рано Санго қўшинини тор-мор этиб, бутун Шимолий Ҳиндистонни бўйсундиришига сабаб бўлади.

Заҳириддин Муҳаммад Бобур нотиклик санъатини мукамал эгаллаган бўлиб, у нафақат ҳарбий нотикликда, балки умуман воизлик санъатида юқори чўққига эришган маҳорат соҳибидир. Бобур ўзи ва сўзи жоиз бўлган воиздир. У кимга, нима ҳақда, қачон, қаерда, қандай қилиб, муҳими, қанча айтишни тақозо қиладиган санъат моҳиятини билган ва амалда қўллаётган шох ва шоирдир. Унинг назарида инсоннинг ўзлиги учун кўзгу унинг сўзлигидир.

*Сўзингким ҳизр суйидин нишондур,
Вале ул сув киби мендин нишондур.
Ҳар вақтке кўргасен менинг сўзумни,
Сўзумни уқуб англагайсен ўзумни.*

Англашиладики, кишининг нутқи хулқи кўзгусидир. Чунки инсоннинг ўзига қараб кутишни, сўзига қараб кузатишни халқимиз жуда яхши билади.

Бобур таъбирича, “...ўзни ёндоштуруб ўзинг бирла, сўзни чирмаштуруб сўзунг бирла...”; ўзгани ўзингга “ёндоштиришинг” ғалаба гарови, “инсонлик нишони сўзламоқ” эканлигини у чуқур идрок этади.

Ўзининг ижодий фаолиятида ҳам воизлик санъатининг муҳим бир бўғини риторик мурожаат шеърини санъатидан ҳам унумли ва ўринли фойдаланди. Навоий поэтикаси бўйича йирик мутахассис Ёқубжон Исоқовнинг мазкур санъат ҳақидаги фикрларида ҳам шунга ишора бор: “Риторик мурожаат — қадимги даврларда (Юнон-Рим) нотиклик санъатининг муҳим жиҳатларидан бири бўлган. Риторик мурожаат бадиий адабиётда услубнинг ҳиссийлигини таъминловчи омиллардан бирига айланган.” Демак, Риторик мурожаатдаги тингловчига қаратилган нидо, хитоб тарзидаги поэтик мурожаатлар Бобур ижодида ҳам жило бергани рост.

Адабий меросимизда қўлланилган Аллоҳ, Ё Раб, фалак, соқий, муғанний, сабо, ошиқ, маъшуқа, ағёр каби анъанавий характердаги риторик мурожаатлар фониди Бобур Мирзо юрт соғинчи, илмга даъват, жанговар хитоб, рақибага қарши даъват мазмунини ҳам сингдирган.

Жанговар ва тинчлик шароитида ҳам нутқнинг ўрни борасида сўз кетаркан, Бобур Мирзонинг ҳаётини ва ижодий фаолияти бунга мисолдир. Стратегик мақсадларни амалга ошириш тилни қўллаш тактикаси билан боғлиқ бўлган айни замонда Бобур мирзо қарашлари ижтимоий моҳият касб этиши тайин.

Раҳимбой ЖУМАНИЁЗОВ,
Тошкент ирригация ва қишлоқ
хўжалигини механизациялаш
муҳандислари институти Миллий
тадқиқот университети доценти,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси
ва “Маърифат” тарғиботчилар
жамияти аъзоси

ВАТАНГА ХИЗМАТ — ОЛИЙ ШАРАФ

Мамлакатимиз тинчлиги ва осойишталигини таъминлайдиган, унинг равнақи ва истиқболи учун масъулиятни ўз зиммасига олишга қодир, ташаббускор, шижоатли ёшларни тарбиялаш, уларни қўллаб-қувватлаш, ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш ривожланишнинг энг биринчи масаласидир.

Албатта, бу эътибор замирида мамлакатимиз ёшларини ҳар томонлама камол топтириш, юксак маънавиятли, мустақил ва эркин фикрлайдиган, замонавий илм-фан ютуқларини пухта ўзлаштирган, ҳар томонлама соғлом ва баркамол авлодни вояга етказишдек эзгу мақсад мужассам.

Янги Ўзбекистонда янги давр ёшларининг кучли, билимли ва жисмонан етук кадрлар бўлишлари учун уларга кенг имкониятларни яратиш бериш ва қўллаб-қувватлаш асосий мақсадларимиздан бири ҳисобланади, мамлакатимизда барча соҳалар каби Фавкуллода вазиятлар вазирлиги тизимида ҳам кенг қўламли ислоҳотлар амалга оширилмоқда.

Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 10 апрелдаги “Ўзбекистон Республикасида фавкуллода вазиятларнинг олдини олиш ва бартараф этиш ҳамда ёнгин хавфсизлигини таъминлашнинг сифат жиҳатидан янги тизимини жорий этиш тўғрисида”ги фармони асосан Ички ишлар вазирлиги Ёнгин хавфсизлиги институти Ўзбекистон Республикаси Фавкуллода вазиятлар вазирлиги тизимига ўтказилиб, “Академия” мақоми берилди ҳамда ҳарбийлаштирилган тузилмаларнинг олий таълим ташкилотларига ўқувчиларнинг ўқишга кириши учун тайёргарлигини таъминловчи ихтисослаштирилган лицей ташкил этилиши белгилаб берилди.

Шунингдек, давлатимиз раҳбарининг 2019 йил 28 июндаги “Ўсмирларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ҳамда Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ва давлат хизмати учун кадрлар захи-

ҳозирги кунда Фавкуллода вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш, шунингдек, ёнгин хавфсизлигини таъминлаш соҳасида кадрлар тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштиришга алоҳида эътибор қаратилган бўлиб, бу борда Фавкуллода вазиятлар вазирлиги Академиясида профессор-ўқитувчиларнинг илмий салоҳиятини янада ошириш, ҳозирги кунда аҳоли ва ҳудудларнинг муҳандислик муҳофазасини такомиллаштириш, авария кутқарув ишларини ташкиллаштириш, оловга чидамли қурилиш материаллари ва матоларининг янги турларини яратиш борасида илмий-тадқиқот ишларини олиб бориш устувор вазифа этиб белгиланган.

Шулардан келиб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий Аттестация комиссияси Раёсатининг 2020 йил 31 декабрдаги тегишли қарорига асосан, Фавкуллода вазиятлар вазирлиги Академияси ҳузурида техника фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) илмий даражасини берувчи илмий кенгаш тузилди ва у бугунги кунда ўз фаолиятини самарали амалга оширмоқда.

Мазкур қарорга асосан, ФВВ Академияси ҳузурида тузилган техника фанлари бўйича фалсафа доктори илмий даражасини берувчи илмий кенгаш – “Фавкуллода ҳолатларда хавфсизлик: Ёнгин, саноат, ядро ва

рагида ФВВ Академиясининг 3 нафар мустақил изланувчилари полковник Собир Жўраев “Маҳаллий хом-ашёллар асосидаги ёнгинга хавфсиз иссиқлик изоляцияловчи материаллар” мавзусидаги, подполковник Анвар Рапуов “Фосфор гуруҳли олигомерлар асосида тўқимачилик материалларни оловбардошлигини ошириш технологиясини ишлаб чиқиш” мавзусидаги, майор Бекпўлат Мирзакабилов “Гидротехник иншоотлар аварияси билан боғлиқ фалокатли сув тошқинлари юзага келганда аҳоли ва ҳудудларни муҳофаза қилиш усулларини такомиллаштириш” мавзусидаги диссертацияларни муваффақиятли ҳимоя қилди ва техник фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD) илмий даражасига эга бўлди.

Шунингдек, Академия мустақил изланувчилари подполковник Сайфиддин Жумаев 2021 июнь ойида “Маҳаллий хомашёллар асосида олинган антипиренлар билан ёғоч материалларини ёнгиндан ҳимоялаш” мавзусидаги, 2021 йил август ойида доцент, генерал-полковник Қобул Бердиев “Маҳаллий хом ашё асосида қурилиш конструкциялари ва материалларининг оловга чидамлилиги бардошлиги ва иссиқликдан

Академияда “Ҳаётий фаолият хавфсизлигини таъминлашда инновацион ёндашув, илмий ишланмалар ва замонавий технологиялар” ҳамда “Фавкуллода вазиятларнинг олдини олиш ва бартараф этишнинг долзарб муаммолари” мавзусида республика илмий-амалий анжуманлари ўтказилди, шунингдек, Академия микёсида 8 маротаба конференциялар ўтказилиб, ушбу тадбирларда 150 га яқин мута-

сади ташкилотлар ҳамда 1200 дан ортиқ иштирокчилар фаол катнашишди.

Яратилаётган имкониятлардан унумли фойдаланган ҳолда Академияда давлат илмий-техник дастурлари доирасида бажарилиши икки йилга мўлжалланган иккита давлат гранти BV-Atex-2018 “Маҳаллий минерал хомашёллар асосида қийин ёнувчан иссиқдан сақловчи таркиблар олиш технологиясини яратиш” ҳамда BV-Atex-2018-58 “Янги авлод металлорганик олигомер қўшимчали оловбардош, иссиқлик изоляцияловчи қурилиш материалларини тадқиқ этиш ва технологиясини яратиш” лойиҳалари устида илмий-тадқиқот ишлари олиб борилмоқда.

Республика микёсидаги фан олимпиадаларида Фавкуллода вазиятлар вазирлиги Академиясининг иқтидорли курсантлари муносиб иштирок этиб, совринли ўринларга эга бўлишди. Жумладан, “Гидравлика” фанидан 4 курс курсанти Равшанбек Жалилов биринчи ўринни, “Автомобиль тайёргарлиги” фанидан 1 курс курсанти Фаёзбек Мамасолиев иккинчи ўринни ҳамда “Миллий ғоя, ҳуқуқшунослик, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси” фанларидан 5 курс курсанти Султанбек Уразимбетов учинчи ўринни эгаллади.

Мухтасар айтганда, янги Ўзбекистонда илм-фанни янада раванк топтириш, ёшларимизни чуқур билим, юксак маънавият ва маданият эгаси этиб тарбиялаш борасидаги муҳим амалий ишларни давом эттиришимиз зарур. Биз ёшларни қанчалик илмий, маънавий, руҳий жиҳатдан қўллаб-қувватласак, келажагимиз шунчалик ёрқин бўлади.

Чориёр ХЎЖАНОВ,
ФВВ Академияси бошлиғи
ўринбосари, полковник

ҳимоялаш даражасини ошириш муаммолари” мавзусидаги докторлик диссертацияларини муваффақиятли ҳимоя қилиб, техника фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) илмий даражасига эга бўлдилар.

2022 йилнинг 31 январидан майор Артём Литяга “Силикат композициялар таркибли антипиренлар асосида полимер материалларни ёнгин хавфсизлигини ошириш” мавзусидаги докторлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилди.

Ўзбекистон Республикаси Олий аттестация комиссияси Раёсатининг тегишли қарорлари билан ФВВ Академияси ёш ўқитувчиларидан 4 нафари подполковник Эркабой Собиров, майор Қодир Якубов, майор Артём Литяга, майор Аллаяра Ахмедовларга ҳамда фан номзодлари Шоназар Атабаев ва Алижон Сирождиновларга “Доцент” илмий унвонлари берилди. Юқорида келтирилган илмий ишлар натижалари боис Академияда илмий салоҳият янада юқори даражага кўтарилди.

2021 йилда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 2 мартдаги фармойиши асосида

расини тайёрлаш тизимини такомиллаштиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарорига мувофиқ, Фавкуллода вазиятлар вазирлигининг Шаҳрисабз “Темурбеклар мактаби” ҳарбий-академик лицейи ташкил этилди. Ушбу “Темурбеклар мактаби” ҳарбий-академик лицейи ўқув-услугий ишларини амалга оширишда Академиянинг профессор-ўқитувчилари билан яқиндан ҳамкорлик алоқалари йўлга қўйилган.

радиация хавфсизлиги” ва –“Мехнатни муҳофаза қилиш ва инсон фаолияти хавфсизлиги” (техника фанлари) ихтисосликлари бўйича докторлик диссертацияларини илмий семинарда муҳокама қилиш ва ҳимояни ўтказиш ваколатига эга бўлди.

Мазкур ихтисослашган илмий кенгаш қошидаги илмий семинар муҳокамасидан муваффақиятли ўтган докторлик диссертациялари ҳимояга қабул қилинган. 2021 йилнинг 4 чо-

ДИЛЛАРНИ ОБОД ЭТГАН ОТАХОН

Юртдошларимиз орасида саховатли, жонкуярлари жуда кўп. Андижон вилояти Избоскан тумани “Оқ олтин” маҳалласида яшовчи Абдурахмон ота Солиев ана шундай ҳиммати баланд отахонлардан бири.

Мамлакатимизда давом этаётган “Яшил макон” миллий дастури доирасидаги тадбирлар отахонни ҳам бефарқ қолдирмади. У бошланган хайрли ишларга ҳисса қўшишга катъий аҳд қилди.

Боғидан ва кишлокдошлари, жумладан маҳалладоши, тадбиркор Абдуқаҳор ака тухфа қилган манзарали дарахт кўчатларидан олиб дастлаб Қорақалпоғистонга — Мўйноқ туманига, кейин Хоразмга йўл олди. Оролбўйи худуди, Мўйноқ, Эллиқалъа ва Тўртқўлда дарахт ниҳолларини ўтказди.

Шундан сўнг, Абдурахмон ота Хивага — Ичан қалъага ташриф бориб, музей-қўриқхона ходимлари иштирокида худуддаги хиёбонларга ўзи билан олиб келган манзарали ноёб дарахт ниҳолларини ўтказди.

Асли касби дехқончилик бўлган, бугунги кунда кексалик гаштини су-

раётган Абдурахмон отанинг рафикаси Ҳамидахон она билан шунча йўл босиб қадимий шаҳарга файз бағишлаш мақсадида амалга оширган хайрли иши кўпчиликка ибрат бўлса арзийди.

Барча элдошларимиз ва ҳамкасбларимиз номидан андижонлик отахон ва унинг рафикасига ташаккур изҳор қиламиз.

Шу ўринда, алломалардан мерос қолган бир ҳикматни эслаймиз. Айтишларича, кимки яхши ният билан билан бир туп ниҳол ўтказса, ва унинг сояси, ва мевасидан одамлар ёки қушлар баҳраманд бўлса, у кишига Аллоҳнинг минг бир савоби ёғилар экан.

Хайрли ва савобли ишларни ҳар биримиз, ҳар куни қилайлик.

Отабек ИСМОИЛОВ,
журналист

Кичкинагина юзинга қараб, юрагинг уришини тинглардим ва ўзимга савол берардим: “Чарли наҳотки, шу мушукча қачонлардир сени таниса? Лекин сен мени билмайсан, Жералдина. Ўша узок кечаларда мен сенга кўпгина эртақларни айтиб берардим, ўзимнинг эртагимни эса айтолмасдим.

рини ҳурмат қилиши кераклигини ёдига солиди. Яна у театрнинг кўзни қамаштирадиган чироқлари борлигини айтганда давлат

мат пул сарфлаётганда энг паст қатламни ҳам эсдан чиқармаслигини орзу қилгандек гўё.

“Уларда иблис кучи борлигини

МУТОЛАА

“...ОДАМ БЎЛИШГА ИНТИЛГАНМАН”

Аслида, у ҳам кизикарли эди. Бу Лондоннинг қашшоқ кварталларида қўшиқ куйлаб рақсга тушган, сўнгра садақа тўплаган оч масхарабознинг эртаги эди. Мана менинг эртагим! Бошпанасиз юриб, очлик нималигини бошидан ўтказган, кўкрагида мағрурлик уммони тўлқинланиб турган ва бу мағрурлик ташланган тангалардан оғрикли ярадор бўлган сарсон-саргардоннинг ҳақоратли азобини бошдан кечирдим. Ҳар холда мен тирикман, шунинг учун буни қўя турайлик”. (мактубдан парча)

Ҳаммамиз хатти-ҳаракатларига шайдо бўлган, кулган ўша Чарли Чаплин ҳаётда одмигина, камтарин умр ўтказганига унинг кизи Жералдинага ёзган биргина хатнинг ўзи исбот бўлиб турибди. “Мен ҳеч қачон фаришта бўлмаганман, лекин ҳар доим одам бўлишга интилганман” дея асосий гапини хат сўнгида ёзган бўлсада, аммо унинг чорлови бутун мактуб давомида англашилади. “Одамларни кузат! Бева ва етимларга эътибор бер! Кунига камида бир марта ўзинга “Мен

улар билан бир хилман, улардан фарқим йўқ”, деб айт. Ота ўз кизига одамийлик фазилатларидан бири тенглик тушунчасини, ҳаммани ўзига баробар кўришини айтади, бордию “юлдузлик касалига” учраса, дарҳол саҳнани тарк этишини уқтиради. Бу билан ота кизининг кеккайиб кетишидан, ўзига юқори баҳо бериб одамларни менсимай қўйишидан хавотирини билдиради. “Ёдингда тут: Чарлининг оиласидан ҳеч қачон извошчини қойийдиган ёки Сена дарёси бўйида ўтирган тиланчини масхара қиладиган кўпол одам бўлмаган”. Демакки, ҳар даврнинг ўз ижтимоий-маиший муаммолари бўлган. Нафақат инсон инсонни ўзига тенг билиши, балки, жамият ҳаётида тузум тенгликка амал қилиши “дастуриламал” эмас одат тусига айланиши даркор. Балки Чарли кизига ёзатуриб, ҳукумат тепасидагиларнинг, амалдорларнинг “қилиқларидан” озорлангандир.

Чарли унданда (қизидан) яхши рақс тушадиганлар бўлиши мумкинлигини эслатганда эса атрофдагиларни айникса рақибла-

одамлар кўзини шамғалат қилиши мумкинлигини, халқ манфатини кўзлаётгандек бўлиб баллиқларга хўрак ташлаганда тўрға қандай илинганини билмай қолганидек бу “кўзни қамаштиргувчи чироқларга” алданмасликни яширин маъноларда акс эттиради. Актёр балки бой бўлгандир ёки йўқ, лекин у кизига чек дафтар ташлаб кетишдан кўра янада қимматли сўзларга бой мактуб ташлаб кетган. У кизини самимиятга ва меҳрибон бўлишга ундаб “Аммо икки франк сарфлаганинда, учинчи танга сеники эмаслигини ўзинга эслатиб туришни унутма. У сенга нотаниш, лекин унга муҳтож бўлган одамга тегиши керак” дейди. Бунақанги одамларни осон топиши, агар кўришни хоҳласа улар ҳамма жойда учрашини айтганда, жамиятда нақадар қашшоқлар кўплигини кизига ёзатуриб бутун одамзодга ўша давр муҳитини фош қилди. Тўғри, кизи пул ҳаржлаганда бир ўзини эмас ўзгаларни ҳам ўйлаши, муҳтож одамларга ёрдам беришини истаганига шубҳа йўқ, бироқ кизи эмас ҳуку-

билиб туриб, мен сен билан пул тўғрисида гаплашяпман” деганда “Улар” ким? “Иблис кучи” нима эди? Албатта, улар – ҳукумат, иблис – пул! Кимда маблағ бўлса, куч-қудрат ўшанда бўлади... “Одамлар ишончсиз арқондан пастга қараб кулагандан кўра, текис ерда юриб кўпроқ йиқилишади” демоқчики, одамлар таваккал қилгандан кўра қилмаган пайтда кўпроқ мағлубиятга учрайди. Ҳақиқат бу, тан олиш керак! Аммо ҳукумат шундай бошқарувни амалга ошириши мумкинки, таваккал қилишга фақат кўрқув соя солиди. Чарлини кинонинг отаси сифатида бутун дунё танийди, аммо бу мактубда у оддийгина ота эди. Фарзандига эзгуликни эслатган, ҳалолликка чорлаган. Биргина кизига эмас, бутун жамият болаларига меҳрибон оталарча насихат қилган. Балки жамият катталари ҳам ўз вазифаларидан оғишмай ҳаракат қилишларини, халқ бўлмаса, улар ҳеч қачон эмасликларини тушуниб етишларини истаган.

Нодира СУЛАЙМОН

Халқ қабулхоналари аҳоли ўртасида очиқ мулоқотни йўлга қўйиш, долзарб муаммоларни аниқлаш, муурожаатларнинг қонуний ва сифатли кўриб чиқилишини таъминлашда самарали механизмга айланиб, амалда ўзини тўла оқлади. Албатта, ҳаёт ҳеч қачон бир жойда тўхтаб турмайди. Замон билан ҳамқадам бўлиш керак бўлса, ундан бир қадам илгари одимлаш – бугунги кун талаби. Шу маънода, биз яшаётган ҳозирги шиддатли давр, олдимизга қўйган улкан мақсадлар барча соҳаларда бўлгани каби мазкур муҳим йўналишда ҳам ўтган қисқа даврда орттирилган ижобий тажрибаларни янада такомиллаштириш, уни мазмун жиҳатдан ривожлантиришни талаб этаётир.

ЗАМОНДАН ОДИМЛАШ ВАҚТИ

Президентимиз ана шу долзарб масалага алоҳида тўхталиб, Халқ қабулхоналари фаолиятида мутлақо янги тизимга – сифат жиҳатидан янада юксак босқичга ўтилиши ҳақида маълум қилган эди. Айнан ана шундай юксак босқичга эришиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Тошкент шаҳридаги Халқ қабулхонаси ва туманлардаги Халқ қабулхоналари томонидан “Аҳоли муурожаатлари билан ишлаш тизимини янгича ташкил этиш бўйича” бир қатор амалий ишлар олиб берилмоқда. Хўш, бундай ишларнинг амалга оширилиши қандай сабаб-омиллар билан боғлиқ? Мазкур соҳадаги қандай муаммолар ҳужжатга асос бўлди? Ушбу йўналишдаги ўзгаришлар қайси жиҳатларда намоён бўлади? Қуйидаги саволларга Тошкент шаҳридаги Халқ қабулхонаси мисолида батафсил сўз юритамиз.

Муурожаатлар билан ишлашнинг янги тизими

Аҳоли муурожаатлари билан ишлаш, уларни қийнаб келаётган муаммоларни аниқлаш ва бартараф этиш бўйича олиб борилаётган ишлар таҳлил қилинганда бир қатор камчиликлар мавжуд экани маълум бўлди. Аммо тарози шайини босадиган самарали ишлар ҳам талайгина. 2021 йилнинг 12 ойи давомида Тошкент шаҳар ва туман Халқ қабулхоналарига 16 612 нафар фуқаролар 17 964 та масала юзасидан муурожаатлар келиб тушган. Муурожаатларнинг 11 780 таси қаноатлантирилган, шундан 9 095 таси ижобий ҳал этилган, 2 621 таси ҳуқуқий маслаҳат бериш орқали ҳал этилган, 293 тасига тушунтириш берилган, 64 таси узоқ муддатли назоратга олинган, 25 таси кўрмасдан қолдирилган, 77 таси рад этилган, 25 таси тугатилган. Юқорида рақамларни кўриб чиқингиз. Энди мазкур муурожаатлар соҳалар кесимида таҳлил қилинганда уларнинг 4 697 таси маҳаллий ҳокимликлар, 1 976 таси прокуратура, 3 409 таси уй-жой коммунал хизмат кўрсатиш, 2 345 таси ички ишлар, 1357 таси соғлиқни сақлаш, 972 таси бандлик ва меҳнат муносабатлари, 979 таси мажбурий ижро бюроси, 862 таси суд органлари, 377 таси маҳалла ва оилавий масалалар, 384 таси энергетика ҳамда бошқа соҳаларга тааллуқли эканлиги маълум бўлди.

Шунингдек, мазкур янги тизим жорий этилишининг асосий сабаби муурожаатлар билан ишлашнинг амалдаги тизими аҳолининг мавжуд муаммоларини тўлиқ қамраб олиш ва тезкорлик билан ҳал қилиш имконини бермаётгани билан боғлиқ. Чунки барча давлат органлари каби Халқ қабулхоналари ҳам ўз фаолиятида жисмоний ва юридик шахсларнинг муурожаатларини қабул қилиш ва кўриб чиқиш амалиётидан фойдаланмоқда. 2021 йилнинг якунида Тошкент шаҳар аҳолисида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ишонч телефони ва Веб-сай-

тига жами 157 259 та муурожаатларда, 164 933 та масала йўлланган бўлиб, бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 22 309 га ёки 14,2 фоизга ошган.

Фуқаролардан такрорий келиб тушаётган муурожаатлар жойларга чиққан ҳолда ҳамда соҳалардан жалб қилинган малакали мутахассислар иштирокида ўрганишлар олиб берилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президенти раҳбарлигида 2021 йил 23 июль кунги “Аҳоли муурожаатлари билан ишлаш тизимини мутлақо янгича ташкил этиш чора тадбирлари”га бағишланган кенгайтирилган видеоселектор йиғилишида берилган топшириқлар ижроси юзасидан Тошкент шаҳри аҳолисида Виртуал ва Халқ қабулхоналарига йўллаган 58 991 та муурожаатларни қайта ўрганиш режа-график тасдиқлаб, ҳар бир туман кунлик ўрганишни қатъий режа асосида амалга ошириши зарурлиги белгиланиб, Халқ қабулхоналари томонидан ишчи гуруҳнинг кунлик фаолиятини мониторинг ва таҳлил қилиб келинди.

Жорий йилнинг 12 ойи давомида Халқ қабулхоналари томонидан аҳолини қийнаб келаётган муаммоларни ҳал этишга қаратилган жами 2 352 мартаба жойларда сайёр қабуллар ташкил этилиб, уларда 20 983 та муурожаатлар келиб тушган, ушбу муурожаатларнинг 6 623 таси қаноатлантирилган, 3 424 тасига асосли тушунтиришлар берилган, 11 269 тасини соҳа вакиллари иштирокида ижобий ҳал этишга қаратилган чора тадбирлар амалга оширилиб келинмоқда.

Кўзланган мақсад — битга

Мамлакатимизда халқимизнинг турмуш даражасини тубдан яхшилаш бўйича олиб борилаётган ижтимоий ислохотлар аҳолининг фаровонлигини ошириш ва ижтимоий ҳимоясини кучайтиришга қаратилган. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Тошкент шаҳридаги Халқ қабулхонаси, Тошкент шаҳар Соғлиқни сақлаш бош бошқармаси ҳамда Тошкент шаҳар тиббий-ижтимоий хизматлар Агентлиги бошқармаси ходимларидан иборат ишчи гуруҳлар тузилган бўлиб, ишчи гуруҳлар томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 10 август кундаги 237-сонли Қарорига асосан рўйхатга олинган расмий ва норасмий якка ёлғизлар ва ногиронлиги бўлган фуқароларни куз-қиш мавсумини беталафот ўтказишлари учун етарли шароитлари мавжудлиги каби ҳолатлар юзасидан мониторинг ўтказилди.

Бугунги кунда Тошкент шаҳри бўйича расмий рўйхатга олинган 641 нафар якка ёлғиз фуқаролар яшаб келмоқда, норасмий якка ёлғиз фуқаролар эса 1387 нафарни ташкил этади.

Мониторинг жараёнида бугунги кун ҳолатига жами 595 нафар расмий якка ёлғизлар, 1020 нафар норасмий

якка ёлғизлар хонадонларида мониторинг ўтказилган бўлиб, натижада уларнинг турли 611 та муаммоли масалалари аниқланиб, шу кунга қадар уларнинг 51 тасига ечим топилди.

Тошкент шаҳрида бугунги кун ҳолатига 1-гуруҳ ногиронлар сони 6416 нафарни, 2-гуруҳ ногиронлари сони 36188 нафарни, жами 1 ва 2 гуруҳ ногиронлар сони эса 42604 нафарни ташкил этади.

Хулоса ўрнида

Фуқаролар йиғинининг уйма-уй юриб, аҳоли муаммоларини аниқлаб, оғирини енгил қилиш борасида давлат идоралари, жумладан: Ўзбекистон Республикаси Президентининг Халқ қабулхоналари ва ҳудудларни комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича секторлар билан ҳамкорлигини кучайтириш юзасидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 02.04.2019 йилдаги “Аҳоли муаммолари билан ишлашда маҳалла институтининг мавқеини тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ф армони қабул қилинган. Фармон асосида муурожаатлар билан ишлаш, аҳоли муаммоларини аниқлаш ва ҳал этишда “маҳалла-сектор-Халқ қабулхонаси-маҳалла” принципи асосида ҳамкорлик тизими жорий қилинган. Мазкур янги тизим жорий этилишининг асосий сабаби муурожаатлар билан ишлашнинг амалдаги тизими аҳолининг мавжуд муаммоларини тўлиқ қамраб олиш ва тезкорлик билан ҳал қилиш имконини бермаётгани билан боғлиқ. Чунки барча давлат органлари каби Халқ қабулхоналари ҳам ўз фаолиятида жисмоний ва юридик шахсларнинг муурожаатларини қабул қилиш ва кўриб чиқиш амалиётидан фойдаланиб келмоқда. Бу эса фақат муурожаат туфайли юзага қалқиб чиққан муаммоларнигина рўйхатга олиш ҳамда у ёки бу тарзда муносабат билдириш имконини беради, холос. Нега деганда, одам ариза ёки шикоят билан муурожаат қилмаса, бу унда умуман муаммо йўқ, дегани эмас. Айниқса, сабр-қаноат ва шукроналикни ҳаёт мазмунини, орияту гуруҳни улғу қадрият даражасида эъзозлайдиган халқимиз ўртасида дарду-ташвиш қийнаб турган бўлсада, бу ҳақда маҳалла-қўй, мутасадди идора ва ташкилотларга муурожаат қилишни ўзига эп кўрмайдиган, истиҳола қиладиганлар кўп. Шу боис ҳам, давлатимиз раҳбарининг гоёси ва ташаббуси билан мамлакатимизда халқ билан мулоқот қилиш, муурожаатлар билан ишлаш ва аҳоли муаммоларини ҳал этиш соҳасида янги даврга қадам қўйилмоқда. Шундай экан, эскича ёндашув ва эскича қарашлардан воз кечиш даври етди.

Тоҳир МУЛЛАЖОНОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Президентининг
Тошкент шаҳар Халқ қабулхонаси
мудир

Ҳаёт манзаралари

Одамнинг душмани – ОДАМ

Сизнинг ҳам кўзингизга ҳаёт гоҳида шунақа – “қийшиқ-мийшиқ” кўринадими?

Бола туғилди, чиройли тарбия олди, ўқиди. Дарсдан кейин спорт билан шуғулланди. Тенгдошлари орасида тенгсиз бўлди. Бирин-кетин турли мусобақаларни ютди. Дастлаб республика, кейин Осиё ва Европада қўл жангида тенги қолмади. Жаҳон шохсупасини забт этди. Бир нокас, палид-бетарбия ортидан пичоқ урди. Ўлди, эрта умри хазон бўлди.

Қиз туғилди, чиройли тарбия олди. Ҳам диний ҳам дунёвий...

Қалби ўзидай гўзал. Дадаси кўзининг қувончи, онасига қалбчироқ.

Олийгоҳда ўқиди. Синфда сатанглиги бўйи билан баробар ўсган дугоналари “яхши йигитларни бошини айланттириб” эрга тегиб кетди. Қиз ўқини тамомлади. Тенгини кутди. Совчилар сони сийраклашган. Тенги чиққанидан эмас, жойи чиққани учун турмушга чиқди.

“Сатанглар”нинг умри “бўладиган болалар”нинг паноҳида қўли қавармай ўтмоқда.

Қиз олган билим эса оиласини эри билан қўшиб боқингизга яраб турибди...

Иккита олий даргоҳдан диплом олди. Ўз соҳасида етук мутахассис бўлай, деб бир жойда 5 йил ишлади. Ташиқлотидан наст-баланди кўрди, тажрибали эди.

Энди келган кимдир кимгадир кимдир экан, ўсиб кетди. Ёнидан ўтиб кетди, унга раҳбар бўлди. Буюрган иши, берган вазифаси ташиқлотга ҳатто зарар. Аммо наилож... Мутахассис. Бажариш керак...

Ташиқлот тақдири, юрт тақдири, одамлар... Нима у?

Болалигидан отаси каби ўқитувчи бўлишни орзулади. Аъло баҳоларга ўқиб, тиришиб, мактабни тамомлашгунча, ўқитувчиларидан тракторчи обрўлироқ замон келди...

Туғади.

Табиатни севди. Болалигида гул экарди. Бог яратиш орзуси ухлатмай қўйди.

Балогатга етди. Торморқасига қўчат экди. Чиройли бог бўлди. Маъмурлар келиб, “ноқонуний ўзлаштирилган” баҳонаси билан, ерни заҳирага

олишиди.

Эндигина “одам бўлиб қолган” дарахтлар кесилиб, ўрнига дўкон қуриладиган бўлди.

Фалончи акани қизи ҳавас қилгудек эди. Ҳаваснинг ҳамроҳи ҳасад. Қўшин хотинлар қизни кўра олмасди. Суриштириб келган совчилар дарвоза қоқини ҳам улгурмасди. Қўшинлар олдида қайтарди. Қиз ўтириб қолди.

Одоби, имони, ҳусни ва орзуси билан.

Қашиқадарёда бир аёлни аравададаги гўдаги билан қўшиб, машина уриб кетди. Улар пиёдалар йўлагиди эди.

Тасаввур қилинг, гўдакни ота-онаси 10 йиллаб Худодан сўраган бўлиши мумкин. Ундай бўлмаганида ҳам бу катта фожеа.

Бировнинг уқувсизлиги, сабрсизлиги, қалтафаҳм экани жабри бошиқалар бўйнига.

Аллоҳ асрасин ҳамма-ни.

“Заправка”да эртдан кечгача навбат кутди кимдир.

Кимдир бу тарафдан келиб, машинасини газга “бўктириб” кетди.

Папкасини қўлтиқлаган, умри китобга тикилиб ўтаётган профессор автобос кутаётган бекат олдида 18 ёшли “жиян” (ёки кўёв) “Малибу”сини қўйиб, дўконга “18+” олгани кириб кетди.

Автобус келди, узоққа тўхтади. Профессор машинани айланиб ўтиб, унга ўтирди.

Қалбиди машинага ҳавас билан қаноат аёвсиз олишарди.

Бир олим изланиб, китоб титиб топган билимини одамлар ўқиса, эшитса ўзига савоб, икки дунёсига фойдали пост қилиб, тармоққа жойлади. 20 тача “like” босилди. Шунча одам кўрди демак.

Коллежиям тугатмаган, ўқини билан иши йўқ, дарди гўзаллик бир қиз ҳеч нарсани ўйламай, уялмай каттароқ ёқали қўйлақдаги расмини жойлади...

Мени кўзим баъзан шунақа тарафларга ҳам тўшиб қолади.

Ҳаммамизни яратгани ўзи қўлласин. Ҳаммамизга инсоф берсин.

Одамнинг душмани – ОДАМ.

Алишер
РАВШАНОВ

Нимага менга бунақа жилмайиб қараяпсиз?.. Ўтган куни чойхонада бошқача гапирган эдингиз-ку, дейсизми? Ўзим ҳам билиб турибман... Эртага бу гапларимни телевизор орқали томоша қилганлар мен ҳақимда нималар дейишади?.. Бу энди бутунлай бошқа гап-да, оғайни. Биламан кимдир “Маддох” дейди, бошқаси замоннинг зайлида, мабодо ўзимга микрофон тутишса, нима ҳам дердим, деб тан олади. Ё гапим нотўғрими? Сиз нима дедингиз?..

ЎЗИМ ЯХШИМАН...

Э-э, бу тақир бош нималарни кўрмаган дейсиз? Мактабни битиргунимча директоримиз йўталсалар “лаббай” деб юриб куним ўтди. Дадам фермер хўжалиги раҳбари бўлганлиги боис сабзи-пиёзми, қовун-тарвузми ташиб юриш унчалик кийин эмасди. Бир куни доскага чиқиб саволларга жавоб беролмай турганимда домла “ошқовок” деб юборди. Дарров фермер хўжалигига бориб иккита саргайиб пишганидан олиб борсам, аввал хайрон бўлди, кейин кулди. Анча кейин елкамдаги “ошқовок”ни ишлатиб англаб етсам устоз жадл устиди мени сўккан эканлар.

Битираётганимда каттиқроқ йўталдилар шекилли автомашинанинг юкконасини тўлдириб даданинг ўзлари борди. Эртақдаги “Саломинг бўлмаса, икки ямлаб бир ютардим” деган гапни бугун “Совға-саломинг бўлмаса ишинг битмайди” деб ўзгартириш керак.

Институтни битиргунимча ўтган саргузаштларни гапирса, ўзи бир китоб бўлади. Яхшиси, бу дафтарни очмай кўяколай. Ўзи ошқоралик замони бўлиб, ҳамма кимга қанча узатиш кераклигини бозордаги сабзи-пиёзнинг нархидан ҳам аниқ биладиган бўлиб қолди. Лекин ўша даврларда олган сабоқларим натижасидаги салом-алиқ, олди-берди шаклидаги муомала маданияти ҳаётим давомида иш берапти.

Аслини олганда-чи, бир вақтлар жуда содда эканман – туғилган кунимни йилда бир марта нишонлардим. Амал пиллапояларидан кўтарилди бориб, ақлим кирди – қайси ойда туғилганимни сир тутабошладим. Фақат туғилган кунимни билишади. Қарабсизки, ҳар ойнинг йигирма биринчи санасида совға-салом қабул қилавериш қўлим қабаради. Ёшлигимизда шунақа карта ўйини бўларди. Қўлида йигирма бир бўлган картали одам ютарди. “Очко” деб ҳам кўйишарди. Оёқ-қўли чаккон ёрдамчи йигитнинг ишбилармонлиги боис ҳар ойнинг йигирма биринчисида “очко” – ютук биз томонда бўлиб турибди.

Юқоридаги раҳнаомларимнинг қўллаши билан янада ёғлироқ мансабда кўтарилгач бунга ҳам қаноат қилмай қолдим. Ахир ҳамма ёқда ривожланиш, глобаллашув, янги технология деган гаплар юрибди. Мен ҳам бир жойда депсиниб йигирма биринчини кутиб ётишим керакми?..

– Ойу йилда ҳеч гап йўқ, – дедим қўл қо-

вуштириб туришга одатланган уч-тўрттасига, бошқаларига ҳам ўзлари етказишларини билганим учун онаминг айтишларига қараганда “муродбахш” чоршанба куниди туғилган эканман.

Мана энди, сал жонланиб қолишди, ҳар чоршанба узун-қиска бўлиб кириб келадиганлардан ҳамду сано эшитаман. Баъзилари зиёфатга чорлаб, едириб-ичириб яна сарпо кийдириб юборишади. Ўрганган кўнгил ўртанса кўймас, деганларидай кийдирганларига қаноат қилмай чўнтақлариниям пайпаслаб қараб кўяман. Бир нима солиб кўйдимикин, дейманда. Дуруст, дуруст, деб кўяман чўнтақда нимадир бўлса. Ҳеч нима йўқ бўлса, қурумсоқ бўлмай ўл, галварс, деб ёзгираман ичимда. Нима сени ярим коса овқатинга келдимми, ўзинг билиб йўталмайсанми, хумпар, дейман.

Эртаси куни жаҳлим чиқиб, столни муштрайман. Ахир бу стол, бу курсини ишғол қилгунча она сутимни оғзимга келтириб теримниям шилиб олишганини билишмайди-да. Агар билишганда мендан ортиқча шамалар кутмай энггимдан кириб ёқадан чиқишарди. Токқа чиқмасанг, дўлона қайда, деб кўйибдиларку!

Нима?.. Қаранг-а?.. Мансабини сунистеъмом қилди эмиш. Ўйлаб гапиряптими бу найнов?.. Худди мен бу мансабни текинга олгандай.

Яна бир томони... замон нозик. Ўринбосардан тортиб фаррошгача ўзимга қарашли бўлмаса, ишлаб бўлмайди. Мабодо унча-мунча тошиб кетса ҳам кўйиндан тўкилса, кўнжиги дегандай... Лекин шунда ҳам ношуқурлик қиладиганлар топилиб қолади. Ҳалиги ит семирса, эгасини копади деганларидай... Шунинг учун ҳам, ишга қабул қилишда ниҳоятда эҳтиёт бўлиш керак. Ҳар бир ходимни содиқлик синовидан ўтказиш керак.

Тўй бир кунда тўполон билан ўтади-кетди, унинг ҳамма гашти тайёргарлик давридаги югур-югурларда, дерди отам раҳматлик. Лекин ҳозир ҳар соҳада бўлаётган танловларнинг завқи ҳам тайёргарлик даврида бўларкан. Ҳамма олди-бердилар шу даврда бўлиб танлов кунини ҳеч нарса кўрмагандай гангур-гунгур қилиб олдиндан белгилаб кўйилган ўринларни эълон қилиб кўйиш қоларкан. Жуда очик бўлмасаям ими-жимиди “ким ошди савдоси” бўлиб кетаётганини ҳамма билиб турибди. Ана ундан кейин, нечанчи ўрин неча пулга туш-

ганини катнашчиларгина эмас томошабинлар ҳам дўкондаги бўлка ноннинг нархидан ҳам аниқ билишади.

Ҳа-ҳа, бу гапингиз ҳам тўғри. Бир замонлар махсус мактабларда ҳар қандай ота-оналарнинг иқтидорли болалари таҳсил олишарди. Энди эса бунақа мактабларда топарман-тутармон

ота-оналарнинг ҳар қандай болалари ўқийдиган бўлиб кетди.

Янаги ойда шифохонада даволанмоқчиман. Шу хусусда гап очганимда бош шифокор гапни айлантириб нималаргадир шама қилди. Ҳеч хожати йўқ эди. Ахир бу ерда биринчи марта даволанаётганим йўқ. Куруқ қўл билан бориб бўлмаслигини яхши биламан. Бош шифокорга қанча, даволовчига, ҳамширага, э фаррошгача муомаласини қилиб ўрганиб кетганман.

Ҳозирги кунда ахборот дастурида “Бемор обдон ўйлаб операция учун кетадиган маблағ дафн маросими харажатларидан арзон тушишига ишонч ҳосил қилди ва жарроҳга қўл чўзди” деган хабарни эшитса ҳеч ким ажабланмайди.

Янгангиз яна бир ташвишни бошлаб турибди. Нима эмиш, келаси ҳафтада неварамиз борадиган боғча мудирасининг туғилган куни нишонланармиш. Ҳозирдан ташкилий ишлар бошланиб кетганмиш. Сал тихирлик қилувдим хотин ваҳимали гап топти, мудирига совға-саломни рисоладагидек қилмасак, неварога боғчасида кроват етмай қолиши мумкин эмиш. “Неварогаиман ерда ётадим, энди?” деб кўзига ёш олган хотинимнинг аҳволини кўриб тишимнинг ковагида асраб юрганимни кўлига тутқаздим.

Минбардаги формали одамнинг айтилавериш, эшитилавериш сийқаси чиқиб кетган гапларидан зерикиб бошимдан ўтган ана шу воқеалар ҳақида ўйланиб ўтирсам, тележурналист аёл секин келиб энггимдан тортиди. Интервью беришимни сўради. Анавилардан олақолинг, деб минбар томонга ишора қилдим. “Э-э, кўйинг ўшаларни, кўряписиз-ку қоғоздан бош кўтармай ўқишяпти. Ўзингиз зўр гапирасиз-да”.

Бунақа мақтов кимга ёқмайди. Эриб кетиб, ўрнимдан турдим.

Тошойнага қараб ўзимга ярашиб турган қизил бўйинбоғимни тўғриладим олдимда телевидениеда берса бўлгудек гап олиш илинжида термулиб турган журналист аёлга қараб юртимизда коррупция ва порахўрликка қарши олиб борилаётган ишлар ҳақида астойдил сайрай бошладим. Ўзиям коррупция ва порахўрлик жамият ривожига тўғаноқ бўлиши, кескин кураш олиб борилаётгани, кураш самарали натижа бераётгани, лекин онда-сонда майда-чуйда ҳолатлар учраб қолаётгани, яқин орада бутунлай йўқ бўлиб кетиши ҳақида шундай илҳом билан сўзладимки, тележурналист аёл беихтиёр елкамга қокди. Унинг жилмайиб мулоийм таъкидлашига қараганда телевидениебоп интервью беришга ўзим яхшимимман.

Ҳабиб СИДИҚ

Муассислар:

Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик партияси.

Ўзбекистон экологик ҳаракати.

Ўзбекистон Нодавлат нотижорат ташкилотлари миллий ассоциацияси.

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси.

Бош муҳаррир
Максуд ЖОНИХОНОВ

Таҳрир хайъати:

Адхам Бекмуродов
Акмал Саидов
Ақтам Ҳайитов
Нарзулло Обломуродов
Адхам Икромов

Газета таҳририятнинг компьютер бўлимида саҳифаланди.
“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Манзил:
Буюк Турон кўчаси 41.
Буюртма рақами Г-208
Адади: 1502.
Пайшанба куни чиқади.
Қоғоз бичими А-3, ҳажми 2 босма табоқ.
Баҳоси келишилган нарҳда.
Газета Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлигида 2006 йил 0010-рақам билан рўйхатга олинган.

ISSN 2010-7722

Навбатчи:
Муроджон РАҲМАТОВ

100000, Тошкент шаҳри
Матбуотчилар кўчаси 32.
Маълумот учун телефонлар:
(71) 233-72-77,
233-91-55

Реклама ва эълонлар учун:
Электрон почта:
jamiyat@umail.uz
Газета индекси — 131
“ЖАМИЯТ” дан олинган маълумотларда манба сифатида газета номи кўрсатилиши шарт.
Топширилган вақти:
20:00
1 2 3 4 5 6

ЭКОЛОГИЯНИ АСРАШНИНГ БИР ЙЎЛИ БОР...

ЖАРАЁН Табиат ва унинг неъматларига нисбатан яхши муносабатда бўлиш ҳар биримизнинг бурчимиз. Чунки табиатдан нафас оламиз, унинг турли неъматларидан баҳраманд бўламиз.

Аксига олиб, бугунатрофимизда содир бўлаётган табиат неъматларига зарар етказиш ҳолатлари жамоатчилик томонидан қаттиқ танқид остига олинсада, айни иллатни бутунлай йўқотиб бўлмаяпти. Кимдир қўлидаги чиқиндини дуч келган жойга улоқтиришда, яна кимдир дарахтларни синдириб, кесиб, озор беришда давом этаётгани таассуфли.

Хўш, юртдошларимиз табиатга нисбатан нега бундай аёвсиз муносабатда бўлишда давом этмоқда? Бундай қонун бузилишларининг илдизи, шубҳасиз, экологик таълим-тарбиянинг жуда сустилиги билан боғлиқ. Таълим-тарбиянинг илк тушунчалар эса мактабда берилди. Агар

ўқитувчи ўқувчиларига табиатни асраб-авайлаш, унга зиён етказмаслик, шунингдек, ўз атрофини озода сақлаш тўғрисида тушунча бериб улғайтирса, ёшларнинг Она табиатга ёмон муносабатда бўлишга қўли бормади. Айнан мана шундай мақсадларни ўз олдимишга қўйган ҳолда Шайхонтохур туманига қарашли 113-умумий ўрта таълим мактабиди “Яшил Ўзбекистон” лойиҳаси доирасидаги амалий ишлар юзасидан бошланғич синф ўқувчиларига очик дарс ташкил қилинди.

Ушбу тарғибот ишларидан кўзланган мақсад табиатга етказилган зарар келажакка етказилган зарар эканлигини чуқур ва теран англай-

диган ёшларни тарбиялаш ва табиатга нисбатан тубан муносабат фарзандларимиз келажакка болта уриш билан баравар эканлигини ота-оналарга тушунтиришди. Бугун давлатимиз раҳбари ташаббуси билан атроф-муҳит ҳимоясини таъминлашга қаратилган янги ёндашувдаги амалий ишлар амалга ошириляпти. Айниқса, бундай лойиҳаларнинг мактабларга кириб бораётгани алоҳида эътиборга молик. Бир сўз билан айт-

ганда, глобал экологик муаммоларнинг олдини олиш йўлида салмоқли кадам ташлашнинг бирдан бир йўли мактабда ва оилададир. Атроф-муҳит софлигини таъминлашга беминнат ҳисса қўшадиган ёшларни тарбия қилиш эса ҳар биримизнинг энг олий бурчимиздир.

Нигора АБИДОВА,
Шайхонтохур туманидаги
113-мактабнинг бошланғич
синф ўқитувчиси

Гуноҳларим кўпайиб кетдим, ота, нега мен ҳаётим маъносини йўқотиб қўйдим: қўлим ишга бормайди, борса, ўша ишда маъни, завқ кўрмайман, одамларга ишончим йўқолган, келажак ҳам туманлар қаърига ғарқ бўлган- кетган. На еганимдан, на ичганимдан хузур топаман. Ҳаммаси – омонат. Худди ҳаётни қўлимга олганману у қум каби бармоқларим орасидан сирғалиб тушиб боряпти. Ҳали-замон у тўкилиб адо бўлади. Шундай пайтда ким ҳам омонат ҳаётга суяна олади, дейсиз, қандай суянади?..

Ота, ҳаммасига сабаб сизнинг ўлимизми?..

Ундай десам, отаси ўлгандагина ўғил чинакамига озод бўлади, деганди-ку ўша Фрейд. Нега мен ўзимни озоду хур ҳис қилмаяпман?..

Нега бандидек абгорман?..

Йўқ, бу холимни яхшилаб тадқиқу таҳлил қиладиган бўлсак, унинг ўз сабаблари қалқиб юзага чиқиб келадигандек. Назаримда, менинг бу тушқун холимга сабаб – мен сизга ўзим хоҳлагандек ўғил бўлолмаганимда. Сизнинг юзингизни ўзим орзу қилгандек қулдира олмаганимда...

Сиз уста-дуррадгор эдингиз. Етти ўғилни боқиб, парваришлаб элга қўшдингиз. Улар учирма бўлиб учиб кетишди. Уларнинг учтаси Тошкентда кўним топди. Сиз бувижоним билан уларнинг олдиларига келиб турардингиз. Лекин “дом”да узок қололмасдингиз. Тортинардингиз. Ахир, каталакдек жой бўлса, бундоқ буриламандесанг, елканг бошқа одамнинг пешонасига тегиб турса, кишлоқдек кенг, мўл-кўл жойда ўсган одам тортинмай, ким тортинсин! Узоғи – икки кеча туриб, ортга қайтиб қолардингиз. Онам сал кўпроқ турарди. Нима бўлса ҳам, аёл-да! Келинлардан уялмайди, тортинмайди сизга ўхшаб. Боз устига, у Каримнинг уйида қолади. Каримнинг аёли эса, бувимнинг ўз жияни – Нигора. Она-боладек бўлиб кетишган улар. Сизга эса кийин эди. Икки ҳафта деганда сим қоқардингиз: “Ҳаво, қайт энди уйга!” деб. Тавба, бу ерда ҳам рамзий маъно бор экан: “Ҳаво” дея бувимнинг отини чақирганингиздан ташқари, онам сиз учун маъжозий маънода ҳам ҳаводек эди. Ҳавосиз ҳаво йўқ эди сиз учун, ҳа... “Эртага кетаман, отанг чақиряпти!” дерди бувижоним бизларга қарата. Мен буларнинг ҳаммасига бир чора бор, деб ўйлардим ўзимча. У ҳам бўлса, товуқ катакка ўхшаган бир неча дом-уйимни сотиб, битта кенг ҳовли курсаму сизларга ҳам барча шароити ичида бўлган жой ажратсам, келганларингизда икковларингиз кўпроқ қолардингиз, деган ўй эди. Шу ўй билан ўн йилларни ўтказиб юбордим. Ўн йил шу зайилда кечди: сизлар бу ердаги уч ўғилни, невараларингизни йўқлаб бошкентга келардингизлар-у, икки кун ўтмай сиз Андижонни кўзлаб кетардингиз, бувим ҳам гоҳ қон босими кўтарилиб, гоҳ сизнинг сўровингиз билан ортингиздан йўлга тушарди. Менинг эса ҳаёлимда ўша ўй: бир тузукроқ ҳовли-жой қилсаму сизларни олиб келсам. Ҳеч йўқ, келганларингизда беш-ўн кун бирга туришларингизни эришардим. Лекин, кўрмайсизми, ота, мен бу ишни қила олмадим. Тўғрироғи, қилмадим. Кучим етмади. Ҳаммасини ҳаёлда ўйлар-

дим, пишитардим, лекин амалга келганда эса, тобора зил-замбил бўлиб бораётган жисимини кўтармасдим, кўтаролмасдим.

Шундай кунларнинг бирида эса, сиз ўлдингиз.

Мен... мен қаршимда ўша қурилмаган уй ўрнида каттақон армон билан қолдим. Ахир, 17 ёшимда ота уйни тарк этган одамман. Ҳозир 54 даман. Шунча йил сизларни соғиниб яшадим. Дийдорларингизга тўймадим. Дийдорлашиш йўлларини кидирмадим.

Энди Андижондаги ҳайхотдек ҳовлида онам-бувижоним ёлғиз қолди.

Йўқ, кенжа укам оиласи, уч ўғли билан онамнинг ёнида. Лекин сизсиз у барибир ёлғизда. Жуда ҳам ёлғиз.

Энди ҳеч қурса, бувим учун қурай ўша уйни, дедим. Каталакдек “дом-уй”ларимни сотувга қўйдим.

Бир ярим ойча вақт ўтмай қутилмаганда мен ковидга чалиндим. Кейин у оила аъзоларимга юқди. Ётиб қолдик. Бир ой уйдан чиқиб бўлмади. Сизнинг “қирқ” маъракангизга ҳам бора олмадик. Нақ ўлимнинг шарпасини ҳис қилдик ўшанда. Айниқса, мен, аёлим ва келинда оғир кечди дард. Ўн кун битта кичкина хонада қамалиб ётдим мен. Улар ҳам шундай. Кўрганимиз – тўрт девор. Деразани очай десанг, чанг, шовқин. Ахир, шундоқ уйнинг олдидан 32 метрлик йўл ўтган. Олти йўналишли йўл. Кундузини кўятуринг, ярим кечасиям тиним йўқ: машиналар ғиз-ғиз ўтади. Ноилож ўзингни яна ўринга ташлайсан, кўзарингни юмасан. Ҳаётни, ўз умрингни мингинчи, йўқ, миллионинчи бор мушоҳада тарозисига қўясан. Бир зумда ҳаммаси ўз аҳамиятини йўқотдим, нима бало?.. Тарози лопиллайди. Ўлим... ўлим шарпаси уни лопиллатади. Шунча қилинган ишларинг, ҳаракатларинг, ҳаётда эришган озми-кўпми ютуқларинг, орзу истакларинг – бари-бари қаёққадир чекинади. “Бир” деганда юз бера-

ди буларнинг бари, бир деганда-я!..

Кечагина ҳаммаси қийматга эга эди, ҳаммаси! Теварак-атрофингдаги барча нарса аҳамиятли эди, энди бўлса, наинки улар, балки сенинг ўз ҳаётинг ҳам “ҳеч” бўлиб оёқлар остида майишиб ётибди.

Шунда ўлимнинг кўзига сира кўркмай тикка қарадим.

Шунда ўйладимки, демак, сенинг дунёда илинчоғинг бор бўлса, ўлимдан кўрқар экансан, агар у бўлмасачи, ўлим деганлари чикора бўлар экан, ҳа!

Нима, менинг илинчоғим қолма-

ришга тайёр эдим мен ўша кунлар. Ҳа, дард бизни гирибонимиздан ана шундай ёмон олган эди.

Бир ойлар деганда оилам бошини кўтариб, атрофга қаради. Худди кўклам келганда бўй чўзиб, ерни ёриб чиққан майсаю, инларидан бош чиқарган махлуқот каби биз ҳам кўчага шошилдик. Тан соғаяр экан, соғлиқ билан бирга орзу истаклар ҳам яна “биз ҳам бормиз!” дея бош кўтаришди. Шунда шкафнинг бир бурчагига отилган пул эса тушди. Бел бақувват! Энди у пулга нимадир қилиш мумкин. Нима қиламиз? Ваъда бўйича ҳовли-жой оламиз.

Аграр университетидан 10 дақиқалик йўл юзидан 6 сотихлик, энди кўтарилиб усти ёпилган уй насиб қилди. Икки ярим ойда уни таъмирлаб “одам” қилдик. Ўнлаб усталар ишлаб, файзли бир хонадонга айлан-тириб беришди, соғ бўлишсин!

Энди энг асосийси қолганди: Бувижонимни олиб келиш!

Кеч кузда бувижоним келди. Укам Каримни, унинг оиласи билан мехмонга чақирдик. Бувижонимни тўрига ўтказиб қўйиб, дуоларини олдик. Мазза қилиб қулишиб, аскиялашиб ўтирдик. Кейин укам бола-чақаси билан уйига кетди. Табиyki, бувим қолди. Умида қизим бувимнинг атрофида парвона бўларди. Лекин эртаси куни маълум бўлишича, бувижоним яхши ухлай олмапти. Эрталаб туриб: “Каримникига кета қолай. Ўша ер манга тузук экан!” деб қолди. Мен бувимни тушундим. Чунки ўзим ҳам янги ҳовлида икки-уч кеча қолиб, биттасидаям тузукроқ ухлай олмагандим. Бу борада мен ҳам бувимдан қолишмайдиган консерватив одамман: эски дўстларни яхши кўраман, эски йўлларни ҳам. Ҳадеб ҳамма нарсани янгилашни ёқтирмайман. Феъл – шу. Бувим ҳовлида қолган кечаси ҳам шаҳардаги ижодхонамга кетгандим. Мана, кимнинг боласи эканлигим яна бир бор тасдиғини топиб турибди. Бувижонимга ҳеч қандай эътироз билдирмадим, “хўп” дедим жилмайиб.

Ҳаёт шундай. Сен кутган, сен талпинган муроду мақсадлар уларга етилгандан кейингина асл юзини очди. Мен ўн йиллардан бери ота-онам ҳам яшай оладиган кенг-мўл уй солмоқчи эдим, қанча қийинчилигу пайсалга солишлар, охирида эса, жиддий жидду жаҳд билан ниҳоят уни қурдим. Лекин натижа нима бўлди?.. Бувижоним келди, бир кеча тунади, лекин эрталаб туриб “кетаманга!” тушиб қолди.

Шунинг учун ҳам, “Одамларни орзусига етказиб жазолаш керак” дейишади-да. Ҳаёт мени яна бир кез орзуимга етказиб жазолади.

Шундан кейингина тушуниб етдимки, отам билан бувимга керак бўлган нарса кенг ҳовли-жой эмас, балки болаларининг дийдорю, ўзлари учун биргаликдаги қулай ва одми ҳаёт тарзи экан. Буни эса, мен беролмайман, буни тақдирларимизни яратган Аллоҳгина бериши мумкин. Мен Ул Зотнинг ишига билмай аралашиб қўйибман, Ўзи кечирсин!..

Улуғбек ҲАМДАМ